

Stručni skup: 18. strokovno srečanje konservatorjev – restavradorjev / 18th Conservator – Restorers Professional Meeting.

Ljubljana, Slovenija, 15. svibnja 2018.

U Narodnoj galeriji u Ljubljani 15. svibnja 2018. godine održan je 18. jednodnevni skup i izložba plakata na kojem su restauratori iz različitih država imali priliku razmijeniti svoja znanja i iskustva koja su temeljena na praktičnom radu i znanstvenim istraživanjima. Cilj skupa je upoznavanje s novim tehnikama restauriranja i prezentacija konzervatorsko-restauratorskih zahvata rađenih u raznim radionicama i arhivima.

Stručni skup okupio je konzervatore-restauratore većinom iz Slovenije, Hrvatske, Srbije i Mađarske. Konzervatori-restauratori su svoj rad mogli predstaviti predavanjima, plakatima (posterima) ili kratkim videouradcima. Skup je bio organiziran od strane Slovenskog muzejskog udruženja (*Skupnosti muzejev Slovenije*) i Slovenskog udruženja konzervatora i restauratora (*Društva restavradorjev Slovenije*).

Program je započeo u predvorju Narodne galerije uvodnim predavanjem, a potom je otvorena izložba plakata s izlaganjima kojima su obuhvaćeni preventivna zaštita, teorijska ispitivanja i konzervatorsko-restauratorski radovi na tekstu, slikama, polikromiranoj plastici, kamenoj plastici, drvu, arheološkim predmetima, prirodoslovnom gradivu i dr. Sveukupno je izloženo 79 plakata. Prilikom otvorenja izložbe predstavljena je publikacija *Konservator-restavrador Povzetki mednarodnega strokovnega srečanja 2018.* u izdanju Narodne galerije. U publikaciji su autori sažeto predstavili svoja predavanja, videoklipove i plakate, a uz tekst na slovenskom jeziku svaki rad prati i kratki sažetak na engleskom jeziku.

Hrvatski državni arhiv na skupu je sudjelovao sa četiri predstavnice koje su izložile svoje plakate.

Martina Bagatin izradila je plakat *Album di Ragusa, fond obitelji Martecchini iz Državnog arhiva u Dubrovniku*, na kojemu je prikazala zatečeno stanje gradiva (sveukupno 99 jedinice arhivskog gradiva) prije konzervatorsko-restauratorskih radova te pristup i način njegova konzerviranja i restauriranja. Album di Ragusa nastao je 1892. godine. Rad na crtežima, grafikama, fotografijama i dokumentima predstavljao je izazov koji je zahtijevao stalno rješavanje problema i inovacije s obzirom na krhko stanje gradiva, složenu strukturu i ogroman značaj na području zaštite kulturne baštine.

Marijana Mimica Tkalčec predstavila je *Utjecaj površinski nanesenog adheziva na mehanička svojstva papira za restauriranje*. Prezentirala je mehanička mjerenja koja je dobila u suradnji s Fakultetom kemijskog inženjerstva i tehnologije iz Zagreba. Mjerenja su provedena na referentnim uzorcima japanskog papira za

restauriranje i na uzorcima papira tretiranim različitim adhezivima: metil celulozom, klucelom G, rižinim škrobom i filmoplastim R nakon različitih vremena hidrolitičkog starenja.

Marija Leskovar izradila je plakat *Konzerviranje i restauriranje geografskih karata mjesta Roždanik*. Opisala je preliminarna ispitivanja, mjerenje pH, određivanje topljivosti boja i mikrobiološku analizu. Na temelju dobivenih rezultata provedeni su konzervatorsko-restauratorski radovi koji su se sastojali od mehaničkog čišćenja, neutralizacije, ručnog restauriranja uz nadopunu nedostajućih dijelova. Prikazano je stanje prije, za vrijeme i nakon restauriranja, uz izradu zaštitne ambalaže.

Blanka Đidara predstavila je *Konzerviranje i restauriranje tkanine u knjizi uzoraka Linnon Stoffe Salamona Bergera*. Opisala je istraživačke i konzervatorsko-restauratorske radove na tkanini u knjizi uzoraka Linnon – Stoffe Salamona Bergera. Istraživački radovi su započeli mikroskopskim (dino-lite) snimanjem oštećenja i platnenog nositelja s izvezenim elementima. Nakon snimanja uzoraka nacrtan je shematski prikaz platnenog veza, određen je smjer niti i gustoća tkanja. Konzervatorsko-restauratorski radovi započeli su probama kako bi se utvrdilo kako tkanina podnosi vlaženje i na koji omjer otopine najbolje reagira. Radovi su nastavljeni parcijalnim vlaženjem i ravnanjem mehaničkih oštećenja. Na plakatu su prikazani radovi prije, u tijeku i nakon konzervatorsko-restauratorskih radova.

Nakon otvorenja izložbe uslijedila je sekcija sa sedam predavanja. Ajda Mladenović iz Ljubljane pod naslovom *Dozorevanje konservatorsko-restauratorske stroke ter vprašanja etike in estetike* podijelila je s nama razmišljanja o etici koja su nerazmrsivo povezana s pitanjima etike i povijesti restauracije. Kolegica je iznijela kratki pregled konzerviranja i restauriranja kroz povijest kao i moderne principe konzervatorsko-restauratorske djelatnosti. Također se osvrnula na probleme vezane uz odluku o estetskoj prezentaciji koja dolazi do promatrača, a uključuje ne samo promišljenost metoda i subjektivnost restauratora već i složenost čimbenika koji se mogu interpretirati na različite načine. Odluka o estetskoj prezentaciji dolazi od strane restauratora i njegova razumijevanja objekta, a može biti shvaćena na više načina. Budući da ne postoje univerzalna rješenja, potraga pojedinaca mora biti sistematizirana, a prošli primjeri, pozitivni ili negativni moraju poslužiti kao modeli iz kojih učimo za buduće zahvate. Na kraju pozvala je na promišljanje i češće komuniciranje o ovoj rijetko spominjanoj temi. Nakon toga uslijedila su predavanja Lucije Močnik *Estetska prezentacija slik – dva koraka naprej, eden nazaj*; Miladi Makuc Semion *Estetika (?) prezentacija polikromirane lesne plastike*; Nataše Nemečak *Estetska prezentacija kovinskoga muzejskega gradiva – vprašanje patine*; Martine Lesar Kikelj, Anite Klančar Kavič i Simone Menoni Muršič, *Estetska prezentacija stenskih poslikav*; Špele Govže *Estetska prezentacija kamenitih spomenikov in štukatur*.

Skup je završio predavanjem Nadije Šičarov: *Dust removal, interpolation, stabilisation – digitalno restavriranje filmske dediščine*. Kolegica je ukazala na slič-

nosti između restauracije arheoloških objekata, kulturnih dobara i restauracije filmske građe. Uz sličnosti istaknula je da ipak postoje i različitosti, s obzirom da su ostali objekti većinom unikatni primjerci, dok je film reproduksijski medij čiji se tretmani suočavaju s brojnim izazovima na teorijskoj i praktičnoj razini. Naime, svaki od restauracijskih zahvata uključuje nastanak nove kopije s primijenjenim ispravicima na oštećenim dijelovima. Predavanje je zaključila osvrtom na teoriju restauracije filma i njezinu kratku povijest koja je odličan temelj za buduću primjenu načela očuvanja i restauraciju u praksi.

Treba istaknuti da su izlaganja bila zanimljiva, poticajna i pružila svim sudionicima uvide i u neke inovativne metode konzervatorsko-restauratorske struke raznih ustanova u ovom dijelu Europe.

Blanka Đidara